

באותם אבנים נתלשים העשבים, ואסור לתלוש בשבת דבר ממקום גידולו.

אכתי תיקשי, והאמר ריש לקיש: צרור, רגב אדמה שעלו בו עשבים – מותר לקנח בה, אעפ"י שלפעמים בא לידי תלישת עשבים מהצרור, משום דהוי ליה דבר שאינו מתכוין, והלכה כרבי שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר בשבת. והתולש ממנה בכונה בשבת חייב הטאת אעפ"י שלא תלש מהאדמה, כיון שהצרור הוא מקום גידולם של העשבים.

ומתצינן: אלא, לכך אסור: דילמא נקט צרור מעילאי, ממקום גבשושית בשדה, ושדא לתתאי למקום גומא, ומשוה בכך את פני הקרקע ועושה אותה ראויה לחרישה, ומיחייב משום דרבה.

דאמר רבה: היתה לו גומא וטממה, סתמה בעפר:

אם היה זה בבית – חייב משום בונה, שמתקן בכך את רצפת הבית.

ואם היתה הגומא בשדה – חייב על סתימתה משום חורש, שמתקן את הקרקע לחרישה.

גופא: אמר ריש לקיש: צרור שעלו בו עשבים – מותר לקנח בה, והתולש ממנה בשבת חייב הטאת.

אמר רב פפי: שמע מינה מדריש לקיש, שהתיר לקנח בצרור שעלו בו עשבים, ולא

אמרינן שהעשבים יונקים מהקרקע, ובעצם הגבתו את הצרור הוא עוקר דבר מגידולו, כי האי פרפיסא, עציץ נקוב שזרעו בו – שרי לטלטולי בשבת, ואין בזה משום תולש.

מתקוף לה רב כהנא: אם אמרו שמותר לצורך קינוח, יאמרו נמי מותר לטלטולי שלא לצורך? והרי אפשר שהדבר אסור מדרבנן, ורק לצורך קינוח התירו.

אמר אביי: פרפיסא, הואיל ואתא לידן, לימא ביה מילתא:

היה עציץ נקוב, הנחשב כיונק מהקרקע, מונח על גבי קרקע, והרימו מהקרקע, והניחו על גבי יתדות – מיחייב משום תולש מדרבנן, דמיחזי כתולש, כיון שאינו נהנה עוד מריח הקרקע.

אבל מדאורייתא לא חשיב תולש, לפי שהוא עדיין מחובר לקרקע.⁽³⁾ [שהרי ריש לקיש התיר בצרור משום כבוד הבריות, ואם היה בו חיוב סקילה וכתר מדאורייתא, לא היו מתירים חכמים].

היה מונח העציץ על גבי יתדות, והניחו על גבי קרקע – חייב משום נוטע [מדרבנן].

אמר רבי יוחנן: אסור לקנח בחרס בשבת.

והוינן בה: מאי טעמא?

3. אבל אם הפסיק לגמרי את היניקה מהקרקע כגון שהניח בגד או עצים בין העציץ לקרקע, חייב משום תולש מדאורייתא, הגהות אשר"י.

דמותר משום דמוקצה אינו אלא מדרבנן ולא העמידו דבריהם במקום כבוד הבריות. וא"כ לא שייך כלל הכא דרשא דוהתעלמת.